

IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 26 ta' Jannar 2021

Appell numru 42 tal-2020

**Il-Pulizija
vs.
Kevin CAMILLERI**

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar it-18 ta' Frar 2020 fil-konfront ta' Kevin CAMILLERI, karta tal-identità bin-numru 545781 M li ġie mixli (in suċċint):

Talli nhar it-13 ta' Lulju 2019 għall-ħabta ta' 22:10 ġewwa San Pawl il-Baħar hebb għall-persuna ta' Joseph Chetcuti mingħajr ma darbu.
2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-appellant u wara li rat l-Artikolu 339(1)(d) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta sabitu ħati tal-

imputazzjoni miġjuba kontrih u minflok il-piena obligatu b'obbligazzjoni personali ai termini tal-artikolu 383 tal-Kodiċi Kriminali u dana bil-kundizzjonijiet elenkati fid-digriet mogħti kontestwalment f'dik is-sentenza u li jiformaw parti integrali minnha.

3. Illi Kevin CAMILLERI appella minn din is-sentenza fejn talab lil din il-Qorti sabiex tirrevoka s-sentenza appellata fejn sabitu ħati tal-imputazzjoni u b'hekk tilliberah minn kull imputazzjoni u piena, u dan wara li saħaq illi l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) f'dan il-każ għamlet apprezzament żbaljat tal-provi in kwantu l-appellant mhux minnu li huwa ħebb għall-parte civile Chetcuti iżda sempliciment kien mar jagħti granita lit-tfal li dak il-ħin kienu mal-parte civile, li jiġi n-nannu tal-istess minuri.

Ikkunsidrat

4. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati u ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)¹ intqal:-

¹ Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina*** 24 ta' April 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Ascjak sive Axiak*** 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Meju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Meju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et***, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Meju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-***

kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi magħmul mill-ewwel Qorti jekk tasal għall-konkluzjoni li dik il-Qorti setgħet ragjonevolment u legalment tasal għall-konkluzjoni li tkun waslet għaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda tagħmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l-ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni tagħha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal għall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setgħetx ragjonevolment jew legalment tasal għall-konkluzjoni li tkun waslet għaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

5. Anke jekk din il-Qorti tistħarreg ix-xieħda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, u ma tergax tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew le teħodha l-Qorti tal-Maġistrati, li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali kollha u tasal għall-konkluzjonijiet tagħha.²

Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa*** gie mistqarr li :

Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbax, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu għall-verdett li jkunu waslu għalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal għaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il-verdett tagħhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbax (ara per eżempju *Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez* u *r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina* decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, *Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Ascjak sive Axiak* deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, *Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed* deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, *ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino* deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u *r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt* deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

² u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

6. Din il-Qorti, b'hekk tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milfuqa minnha fis-sentenza tagħha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' reviżjoni din il-Qorti, tkun trid tifli l-provi u l-argumenti miġjuba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi.

7. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, anke jekk dik ma kienetx l-unika konklużjoni li dik il-Qorti setgħet tasal għaliha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milfuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, jekk mhux għax ikun hemm raġuni valida. Il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

8. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza

mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.³

9. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali, ċjoe l-*Law of Evidence*.

10. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża : -

id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) tithalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittiehed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

11. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed

³ Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: *Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib*, 15 ta' Jannar 2009; *Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili*, 19 ta' Gunju 2008; *Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter*, 14 ta' Dicembru 2004; *Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa*, 16 ta' Ottubru 2003; *Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez* u *Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina*, 24 ta' April 2003; *Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Ascjak sive Axiak*, 23 ta' Jannar 2003, *Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed*, 5 ta' Lulju 2002; *Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino*, 7 ta' Marzu 2000, *Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt*, 1 ta' Dicembru 1994; u *Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi*, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: *Il-Pulizija vs Andrew George Stone*, 12 ta' Mejju 2004, *Il-Pulizija vs Anthony Bartolo*, 6 ta' Mejju 2004; *Il-Pulizija vs Maurice Saliba*, 30 ta' April 2004; *Il-Pulizija vs Saviour Cutajar*, 30 ta' Marzu 2004; *Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et*, 21 ta' Ottubru 1996; *Il-Pulizija vs Raymond Psaila et*, 12 ta' Mejju 1994; *Il-Pulizija vs Simon Paris*, 15 ta' Lulju 1996; *Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace*, 31 ta' Mejju 1991; *Il-Pulizija vs Anthony Zammit*, 31 ta' Mejju 1991.

biex tagħmel prova sfiha u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati kellhom quddiemhom fil-passat.⁴ Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

12. In oltre kif ġie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Thorne***,⁵

mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal għall-liberazzjoni tal-persuna akkużata. Imma l-Qorti, f'kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali w tasal għall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

13. F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tingieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuñ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li

⁴ Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bonavia*** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; ***Il-Pulizija vs Antoine Cutajar*** ippreseduta mill-imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; ***Il-Pulizija vs Carmel Spiteri*** ippreseduta mill-imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

⁵ Deċiża fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono.

jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

14. L-evidenza indiretta hi dik li prinċipalment tistrieħ fuq iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ. Għalkemm iċ-ċirkostanzi ma jittkellmex b'naħx-xhieda, u b'hekk ma jistgħux jigdbu, mill-banda l-oħra jistgħu jkunu qarrieqa. Dawn il-Qrati dejjem straħu fuq il-prinċipju li biex l-evidenza ċirkostanzjali tkun is-sies ta' sejbien ta' ħtija, din trid tkun univoka, jiġifieri li tippona biss u esklussivament lejn direzzjoni u konkluzjoni waħda u xejn ħliefha. Altrimenti, jekk iċ-ċirkostanzi jagħtu lok għal aktar minn konkluzjoni waħda, il-Qorti ma tkunx tista' tistrieħ fuqhom biss biex tkun tista' ssib ħtija. Jekk ikun hemm dubju dettat mir-raġuni, il-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-imputat jew akkużat.

15. Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **ma teħtieġx** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliż fejn huwa meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

16. Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konkluzjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha,

jigifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-añhar mill-añhar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, *sure* fis-sistema Legali Inqliż,⁶ li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni *lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni*. Dan huwa l-oġġla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa oġġla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

17. Fil-każ Inqliż **Majid**,⁷ Lord Moses stqarr hekk :

Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

18. Inoltre, fil-ktieb tagħhom **The Modern Law on Evidence**, Adrian Keane u Paul McKeown⁸ jgħidu s-segwenti : -

In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being “sure”, in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

19. Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju **tas-sikurezza**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Peralta** deċiża mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in baži għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **b'sikurezza** għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali

⁶ **R v Majid**, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2

⁷ *ibid.*

⁸ Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

20. U huwa biss meta jkun hemm **id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża** li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

21. Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanzi ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraq, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

22. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-

eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-appell xorta tibqa' Qorti tat-tieni grad, biex, fil-każijiet appellati tara jekk u safejn il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konkluzjonijiet milfuqa minnha in bażi għall-dawk il-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha. Biss, kif intqal, din il-Qorti ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni miġjuba fil-kawża ***Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino*** deċiża mill-Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwent i : -

Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (*demeanour*) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, *On Evidence*, p. 505), u kien, għalhekk, li inghad mill-Qorti Ingliżi segwiti anki mill-Qorti tagħna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu għaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

23. Issa kif intqal minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza ***Il-Pulizija vs. Vincent Calleja*** deċiża nhar is-7 ta' Marzu 2002 din il-Qorti, bħala Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati ma terġax tagħmel ġudizzju ġdid fuq il-każ f'dak li għandu x'jaqsam mal-valutazzjoni u evalwazzjoni tal-fatti tal-każ, iżda tillimita biss ruħha biex tara jekk id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kienetx "*unsafe and unsatisfactory*" fuq il-baži tar-riżultanzi li jkollha quddiemha dik il-Qorti. B'hekk din il-Qorti ma tistax tissostitwixxi id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati sakemm id-deċiżjoni ta' dik il-Qorti ma tkunx "*unsafe and unsatisfactory*". Jiġifieri jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet legittimament u raġonevolment tasal għall-konkluzjonijiet li waslet għalihom fuq il-baži tal-provi u tal-argumenti legali li kellha quddiemha, allura din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdel il-konkluzjonijiet ta' dik il-Qorti – anke jekk il-Qorti tal-

Appell Kriminali setgħet kienet tasal għal konkluzjoni differenti minn dik milfuqa mill-Qorti tal-Maġistrati.

Ikkunsidrat

24. F'dan il-każ il-Qorti fliet il-provi prodotti, rat id-dokumenti kif ukoll il-*video clip* eżebit mill-appellant. Kif intqal aktar il-fuq, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) kienet fl-aħjar qagħda sabiex tagħmel l-evalwazzjoni tal-provi fil-każ in kwantu rat u semgħet lix-xiehda jixhdu. Biss meta din il-Qorti rrevdiet il-provi li kellha quddiemha dik il-Qorti tasal biex tikkonkludi li dik il-Qorti setgħet legalment u raġonevolment tasal għal konkluzjoni li f'dan il-każ issib ħtija fl-appellant.
25. Din il-Qorti ma tistax tidhol fil-kwistjoni ċivili li jista' kien hemm bejn l-appellant u omm uliedu u familtha. Mill-video recording eżebit mill-appellant, verament ma jidherx il-mument li fih allegatament seħħ il-kuntatt bejn l-appellant u l-parte civile. Iżda kif irrimarkat il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fis-sentenza tagħha l-appellant jidher biċċar li ma llimitax ruħu li jmur jagħti granita lil uliedu. Huwa ċar anke mill-fatt innifsu li huwa ħass li kellu jirrekordja dak li kien għaddej li jekk ma kienx qiegħed jistieden xi forma ta' inċident, żgur li preveda li setgħa faċilment jinqala' inċident bejnu u l-parte civile jew xi familjari oħra ta' omm uliedu. Altrimenti ma kienx ikollu għalfejn joqgħod jieħu l-briga li jirrekordja dak li kien qed jgħid u jagħmel.
26. Iżda għalkemm l-aktar mumentu kruċjali tal-inċident ma ġewx reġistrati b'mod sewwa li jintagħrfu, l-istess reġistrazzjoni video

spiċċat biex saħħat il-verżjoni tal-parte civile aktar minn dik tal-appellant.

27. F'dan il-każ l-appellant ma ġiex mixli li huwa kkaġuni xi offiża fuq il-persuna tal-parte civile Joseph Chetcuti, iżda bir-reat kontravvenzjonali li huwa ħebb għalih mingħajr ma darbu. Fil-fatt l-artikolu 339(1)(d) tal-Kodiċi Kriminali jippreskrivi li jikkommetti kontravvenzjoni min iħebb kontra persuna sabiex jinġurja, idejjaq jew jagħmel ħsara lil din il-persuna jew lil ħaddieħor, kemm-il darba l-fatt ma jkunx jaqa' taħt xi dispożizzjoni oħra tal-Kodiċi Kriminali.
28. F'dan il-każ il-video innifsu juri li kien hemm mument fejn qamet kommozzjoni, li ma kienetx kbira ħafna, iżda li kienet biżżejjed biex qajmet sens ta' biża jew tħassib għall-inkolumnita tal-istess parte civile li jinstema' jgħid kummenti fis-sens li l-appellant kien imbuttah u tinstema' vuċi ta' xi ħadd mill-minuri li turi apprensioni li l-appellant setgħa jagħmel xi ħaga versu l-parte civile tant li l-appellant innifsu, biex jipprova jikkalma lil minuri jinstema' jgħid il-kliem "trid ittni kiss... le le mhu ħa nagħmillu xejn..." imbagħad tinstema' l-vuċi tal-appellant tgħid "int imbuttajtni" imbagħad jinstema l-ieħor jgħid "int imbuttajtni" imbagħad jinstema' minuri jibki "ok" u raġel ieħor jgħid "imxi ħa mmorru". F'dak il-mument il-camera tidher li bdiet tiċċaqlaq mhux ħażin.
29. Minn dak li rat din il-Qorti f'dan il-video clip jidher bil-wisq ċar u ovvju li l-minuri ġew trawmatizzati b'dik il-ftit kollutazzjoni li seħħet u dan jixhdu l-vuċi ta' wieħed mill-minuri li juri li kien imbeżża' u inkwetat għall-inkolumnita tal-persuni involuti. Bla dubju ta' xejn jidher li kien hemm użu ta' forza minn naħa tal-appellant, għalkemm

I-anqas ma din il-Qorti tista' teskludi li setgħa kien hemm ukoll xi użu ta' forza da parti tal-parti civile wkoll. Dan wassal sabiex il-minuri jhossu mbeżża' li jagħmel dawk l-esklamazzjonijiet li jinstemgħu fir-recording.

30. Verament ħaġa ta' għajb u tal-mistħija għal dawk l-adulti kollha involuti li mhux qed jirrealizzaw li bil-piki tagħhom qegħdin jagħmlu ħsara dejjiema lil dawn il-minuri li jkunu mġegħela jassistu għal dawn l-episodji. Dan l-episodju jidher li ingħata ffit tal-kultur mill-adulti li xehdu f'dan il-każ. Iżda għalkemm forsi għall-kbar dan ma kienx xi inċident kbir, għat-tfal involuti, li jkunu maqbuda f'xibka ta' rabtiet emozzjonali mal-partijiet involuti kollha, jispiċċaw iħossuhom imqattgħin minn ġewwa, imbeżża' u mkissrin bl-insikurezza li dawn l-episodji jnisslu fihom.

31. F'dan il-każ huwa l-appellant li ġie mixli u misjub ħati tal-azzjoni tal-ħebb. Fil-fatt jirrizulta mix-xieħda tal-parti civile Joseph Chetcuti, kif ukoll minn dik ta' Vincent Chetcuti li l-appellant iddeċieda li jmur jgħannaq lil minuri u biex għamel dan imbutta lill-parti civile. Fil-fatt dan joħroġ mhux biss mix-xieħda tal-aħwa Chetcuti iżda wkoll jinstema' fil-video recording imsemmi aktar il-fuq. Tant kien hemm dan l-inċident tal-imbuttar li kien il-minuri stess li – qabel ma l-appellant reġa prova jgħannaq lil minuri, l-istess minuri jinstema' b'vuċi titriegħed u ta' krib jgħid kliem li juri apprensioni versu nannuh tant li dan wassal lill-appellant iwieġbu “le le mhu ħa nagħmillu xejn...” X'kien għamel l-appellant tebqa t'għajn qabel biex wassal lil minuri jhossu beżgħan tant li biex jirrasikurah l-appellant qallu li mhu ħa jagħmillu xejn? Ma jagħmel xejn lil min? La esklama dan sinjal li kien hemm episodju qasir fejn il-minuri ħass li kien

hemm xi forma ta' theddida lejn nannuh u li l-minuri beża li missieru l-appellant setgħa jagħmillu xi haġa hażina. Fil-fatt l-appellant wieġbu immedjatament b'tentattiv li jkun rassikuranti li ma kien se jagħmillu xejn. Kien imbagħad li l-appellant jinstema' jgħid il-frażi "int imbuttajtni" bir-raġel l-ieħor, preżumibbilment il-parte civile iwieġeb "int imbuttajtni" u li wassal għall-minuri jerġa jokrob "ok ok" u raġel ieħor jgħid "imxi ha mmorru" fejn f'dak il-mument il-camera tidher li bdiet tiċċaqlaq mhux hażin.

32. Bid-dovut rispettt, din il-Qorti f'dan il-kwadru probatorja ma tistax tgħid li d-deciżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) kienet hażina. L-imbottatura magħmula mill-appellant kienet tikkostitwixxi forma ta' hebb fil-konfront tal-parte civile. Din l-imbottatura setgħet kienet magħmula biex l-appellant iwarrab minn nofs lil parte civile biex jasal fl-intent tiegħu li jgħannaq lil minuri; iżda fil-kontemp magħmula wkoll b'ġest ta' sprezz, jekk mhux ukoll sfida versu l-parte civile. Din hija wkoll forma ta' manifestazzjoni ta' ingurja jew dwejjaq jew li jagħmel ħsara lil parte civile li setgħa wkoll kien qiegħed t'ostaklu bejnu u bejn il-minuri.

Decide

Għal dawn il-motivi din il-Qorti tiċċad l-appell tikkonferma s-sentenza appellata.

Aaron M. Bugeja

Imħallef